

1

Acta theologica et religionistica

*Internetový časopis doktorandov
Gréckokatolíckej teologickej fakulty
Prešovskej univerzity v Prešove*

2/2012

Ročník I

2012

číslo 2

REDAKČNÁ RADA

Predsedca:

Mons. prof. ThDr. Peter Šturák, PhD. (Prešovská univerzita v Prešove, Prešov)

Podpredsedovia:

prof. PhDr. Pavol Dancák, PhD. (Prešovská univerzita v Prešove, Prešov)

doc. ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel Paľa, PhD. (Prešovská univerzita v Prešove, Prešov)

PaedDr. Anton Liška (Prešovská univerzita v Prešove, Prešov)

Členovia:

doc. ThDr. Marek Petro, PhD. (Prešovská univerzita v Prešove, Prešov)

PhDr. Jaroslav Coranič, PhD. (Prešovská univerzita v Prešove, Prešov)

mgr lic. kan. Monika Gwóźdż (Uniwersytet Śląski w Katowicach, Katowice)

ThLic. Peter Nákačka (Katolícka univerzita v Ružomberku)

ThLic. Silvia Dolinská (Prešovská univerzita v Prešove, Prešov)

mgr Maria Misik (Uniwersytet Śląski w Katowicach, Katowice)

Mgr. Andrea Čusová (Prešovská univerzita v Prešove, Prešov)

Mgr. Viktor Šišin (Prešovská univerzita v Prešove, Prešov)

Mgr. Lukáš Varhol (Prešovská univerzita v Prešove, Prešov)

Mgr. Zuzana Molitorisová (Prešovská univerzita v Prešove, Prešov)

Mgr. Ivana Čechová (Prešovská univerzita v Prešove, Prešov)

REDAKCIA

Šéfredaktor:

PaedDr. Anton Liška

Výkonný redaktor:

Mgr. Andrea Čusová

Vedeckí redaktori:

Mons. prof. ThDr. Peter Šturák, PhD.

prof. PhDr. Pavol Dancák, PhD.,

doc. ThDr. PaedDr. Ing. Gabriel Paľa, PhD.

© Internetový časopis *Acta theologica et religionistica* vydáva Prešovská univerzita v Prešove
Gréckokatolícka teologická fakulta.

Prešov 2012

ISSN 1338-7251

**PÁTER RAFAEL GREGOR LEXMANN OP.
KŇAZ LÁSKAVÉHO A MILUJÚCEHO SRDCA.**

Anton LIŠKA

Abstract: The communist regime in Czechoslovakia which was enthroned by so called communistic overturn in February 1948 negatively influenced the lives of thousands of innocent people. One of many people who unwillingly had to suffer for their religion was also father Rafael Gregor Lexmann OP. This study is dedicated to the life of this significant person of Dominican order and also the whole christian society in Slovakia. The introduction of the study brings brief information about the childhood and studies of the friar Rafael. The main body of the study is dedicated to the law suit and the time when he was held in prison. The study was based on the materials available in archives, stored in the various Slovak archives and also with help of the available literature.

Key words: Rafael Gregor Lexmann. Dominicans. Pursuit of the christians. Illegal imprisonment.

Komunistický režim v Československu, nastolený tzv. komunistickým prevratom vo februári 1948, negatívnym spôsobom poznamenal osudy tisícok nevinných ľudí v celej republike. Jednou z množstva obetí, ktoré v období totalitného režimu (1948 – 1989) nedobrovoľne znášali príkoria komunistickej moci a trpeli pre svoju vieru, bol aj páter Rafael Gregor Lexmann, OP, životným osudom ktorého je venovaná táto štúdia.

Detstvo, štúdium a pôsobenie v českých kláštorech

Páter Rafael sa narodil 8. marca 1910 v obci Bobot nedaleko Bánoviec nad Bebravou, v remeselnickej rodine Alojza Lexmanna a Márie, rod. Fridrichovej.¹ Otec Alojz bol kováčom a strojníkom, matka Mária vlastnila obchod s textilom. Popri svojich zamestnaniach sa obaja rodičia venovali i poľnohospodárstvu.² Alojz a Mária spolu splodili osem detí, z ktorých sa až štyri rozhodli pre duchovné povolanie. Starší brat pátra Rafaela, Jozef, sa stal kňazom a podobne ako páter Rafael vstúpil do dominikánskej rehole, kde prijal rehoľné meno Mikuláš.³ K dominikáncam vstúpila aj jeho sestra Mária, ktorá prijala rehoľné meno Gabriela. Ďalšia jeho sestra, Brigita, vstúpila do rehole školských sestier de Notre Dame a prijala rehoľné meno Agnesa.⁴ Voľbu duchovného povolania u Lexmannovcov zaiste výraznou mierou ovplyvnila kresťanská výchova a starostlivosť, ktorou svoje deti zahŕňala predovšetkým ich matka Mária. Mária Lexmannová bola hlboko veriacia žena, ktorá údajne už vo svojich 16 rokoch túžila zasvätiť celý svoj život Bohu ako rehoľná sestra. Kvôli otcovmu nesúhlasu sa však tejto svojej túžby musela zriecť.⁵ Nadálej si však zachovala hlbokú praktickú vieru. Po smrti svojho manžela zverila celú svoju rodinu pod ochranu Božského Srdca a plody tohto činu pozbierala v podobne rehoľných zasvätení štyroch svojich detí.⁶

Strednú školu vychodil páter Rafael v Trenčíne a v Košiciach, kde v roku 1929 úspešne ukončil gymnaziálne štúdiá.⁷ Po skončení strednej školy, vedený Božou vôľou⁸ a príkladom svojho staršieho brata Jozefa (pátra

1 LETZ, R.: Pohnutý osud pátra Rafaela. In: *Naše svedectvo*, roč. 12, 2011, č. 2, s. 8.

2 LETZ, R. D.: Mikuláš Jozef Lexmann, OP. Pred pána predstúpil so sklonenou hlavou. In: LAGOVÁ, V. (ed.): *Smrť za mrežami*. Prešov : Vydavateľstvo Michala Vaška, 2006. s. 214.

3 Podrobnej životopis pátra Mikuláša Jozefa Lexmanna spracoval v publikácii *Smrť za mrežami* fr. Dominik Ronam Letz, OP.: LETZ, R. D.: Mikuláš Jozef Lexmann, OP. Pred pána predstúpil so sklonenou hlavou. In: LAGOVÁ, V. (ed.): *Smrť za mrežami*. Prešov : Vydavateľstvo Michala Vaška, 2006, s. 214-234; O pohnutom osude pátra Mikuláša pozri tiež: LEXMANN, J.: P. Mikuláš Jozef Lexmann OP. In: *Ruženec*, roč. 17, 2012, č. 10, s. 23-27.

4 LETZ, R. D.: Mikuláš Jozef Lexmann, OP. Pred pána predstúpil so sklonenou hlavou. In: LAGOVÁ, V. (ed.): *Smrť za mrežami*. Prešov : Vydavateľstvo Michala Vaška, 2006. s. 215.

5 LEXMANN, J.: P. Mikuláš Jozef Lexmann OP. In: *Ruženec*, roč. 17, 2012, č. 10, s. 23.

6 LETZ, R. D.: Mikuláš Jozef Lexmann, OP. Pred pána predstúpil so sklonenou hlavou. In: LAGOVÁ, V. (ed.): *Smrť za mrežami*. Prešov : Vydavateľstvo Michala Vaška, 2006. s. 214-215.

7 Archív Ústavu pamäti národa (ÚPN) Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Zápisnica o výpovedi z 21. februára 1949. Vypočítavaný je Gregor Rafael Lexman*.

8 Ked' mal páter Rafael šesť mesiacov, vypočula si jeho matka Mária počas misií slová misionára, ktorý vyzýval matky k tomu, aby vychovávali svojich synov pre kňazskú službu. Tieto slová sa jej dotkli natoľko, že hned' na druhý deň prišla do kostola aj s maličkým pátronom Rafaelom v perinke a prednesla Bohu túto modlitbu: „*Nie som hodná, Pane, toho, aby som z môjho syna mala tvojho kňaza, ale ak je to tvoja vôľa, nech sa tak stane.*“ A Boh túto jej úprimnú modlitbu vyslyšal a povolal pátra Rafaela za

Mikuláša), vstúpil v roku 1929 do Rehole bratov kazateľov. Páter Rafael patril medzi prvých slovenských dominikánov, ktorí svoj noviciát a teologické štúdium absolvovali v Olomouci. Rehoľné sľuby zložil 30. októbra 1930.⁹ Po úspešnom absolvovaní teologických a filozofických štúdií prijal 5. júla 1935 v Olomouci od tamojšieho arcibiskupa, Leopolda Prečana, kňazské svätenie.¹⁰ Po vysvätení za kňaza pokračoval v doplnkovom štúdiu teológie v Olomouci a v rokoch 1936 – 1937 absolvoval v Prahe šestmesačnú vojenskú prezenčnú službu na tamojšej dôstojníckej škole pre duchovných v zálohe. Po jej skončení bol preložený do dominikánskeho kláštora v Znojme, kde zastával funkcie výpomocného vojenského duchovného, katechéta a správcu kostola sv. Michala, a to až do mobilizácie v roku 1938. V období mobilizácie bol povolaný k výkonu mimoriadnej vojenskej duchovnej služby do Bratislavu, kde pôsobil v hodnosti desiatnika ašpiranta. Po skončení mobilizácie sa vrátil späť do dominikánskeho kláštora v Znojme, v ktorom pôsobil do začiatku roku 1939. Vo februári 1939 bol preložený do dominikánskeho kláštora v Plzni, v ktorom zotrval do okupácie Čiech a Moravy (15. marec 1939).¹¹ Potom bol preložený do Uhorského Brodu, odkiaľ v novembri 1939 odišiel so súhlasom českého provinciála Rehole bratov kazateľov, pátra Metoděja Habáňa, do Trenčína.¹²

Apoštolská práca v Trenčíne a na vojnovej fronte

Páter Rafael neprišiel do Trenčína sám. Sprevádzal ho pritom jeho spolubrat v rehoľnej i kňazskej službe, páter Martin Furman, s ktorým v roku 1939 založili pri kostole a kurácií sv. Anny rehoľný dom. Tým sa oficiálne začalo požehnané obdobie apoštolskej služby bratov dominikánov v meste Trenčín a jeho okolí.¹³

V roku 1940 sa rehoľný dom bratov dominikánov v Trenčíne rozrástol o piatich nových členov, menovite pátra Inocenta Müllera, pátra Vojtechu Müllera, pátra Akvinasa Gaburu, pátra Pia Krivého a frátra Bernarda Sokola. Predstaveným trenčianskych dominikánov bol páter Rafael Lexmann.¹⁴

V júli roku 1940 dostali trenčianski dominikáni pod svoju správu kuráciu sv. Anny. Právomoci kurátora a jeho spolubratov, v rozsahu určenom už v minulosti, potvrdil slovenským dominikánom nitriansky biskup Dr. Karol Kmeťko. V zmysle týchto právomocí dostali trenčianski dominikáni na starosť „...farskú správu v Dolnom meste (asi päťtisíc veriacich) a v celých Trenčianskych Biskupiciach (asi dvietisíc veriacich) s výnimkou vysluhovania sobášov, ktoré podliehali mestskej fáre na Hôrke pod hradom. K farským povinnostiam patrilo vedenie matrik pokrstených, vyhotovovanie úradných dokladov bolo však v kompetencii mestskej fary. V porovnaní s bežnou farskou správou tu teda nebolo až také zataženie administratívou agendou, čo umožnilo dominikánom o to viac rozvinúť špecifický apoštolát rehole.“¹⁵ Trenčianski dominikáni mali na starosti i významné slovenské pútnické miesto Skalka pri Trenčíne, ktoré je neodmysliteľne späté so životom sv. Svorada a sv. Beňadika.¹⁶ V období druhej svetovej vojny, po dohode s nadriadeným farským úradom, prevzali dominikáni i duchovú správu väznice pri okresnom súde v Trenčíne a duchovnú službu v miestnej nemocnici. V Trenčíne a blízkom okolí rozvinuli kazateľskú činnosť. Často vykonávali i týždenné misie po celom Slovensku. V samotnom Trenčíne sa venovali výučbe náboženskej výchovy na tamojších ľudových, meštianskych a učňovských školách a na Dievčenskom rehoľnom gymnáziu Školských sestier de Notre Dame.¹⁷ Založili a viedli Združenie katolíckej mládeže, organizovali výlety, letné tábory, prednášky, duchovné cvičenia a duchovné obnovy, náboženské kurzy, filmové a divadelné predstavenia pre mládež. Okrem toho svojho kňaza. LETZ, R. D.: Mikuláš Jozef Lexmann, OP. Pred pána predstúpil so sklonenou hlavou. In: LAGOVÁ, V. (ed.): *Smrt za mrežami*. Prešov : Vydatel'stvo Michala Vaška, 2006. s. 215; LETZ, J.: P. Mikuláš Jozef Lexmann OP. In: *Ruženec*, roč. 17, 2012, č. 10, s. 23.

9 P. Rafael Gregor Lexmann. In: *Informačný portál Českej dominikánskej provincie*. [online]. [cit.2012-09-30]. Dostupné na internete: <<http://www.op.cz/?a=224&b=&id=65>>.

10 Páter Rafael Gregor Lexmann, OP – jeden z trenčianskych dominikánov. In: *Trenčan*. [online]. [cit.2012-09-30]. Dostupné na internete: <<http://www.trencan.ic.cz/0032-Dominikani.html>>.

11 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Zápisnica o výpovedi z 21. februára 1949. Vypočítavaný je Gregor Rafael Lexman*.

12 Páter Rafael Gregor Lexmann, OP – jeden z trenčianskych dominikánov. In: *Trenčan*. [online]. [cit.2012-09-30]. Dostupné na internete: <<http://www.trencan.ic.cz/0032-Dominikani.html>>.

13 P. Rafael Gregor Lexmann. In: *Informačný portál Českej dominikánskej provincie*. [online]. [cit.2012-09-30]. Dostupné na internete: <<http://www.op.cz/?a=224&b=&id=65>>.

14 BRABENEC, V.: Pred 60 rokmi prišli do Trenčína dominikáni. Spomienka na trenčianskych dominikánov. In: *Trenčan*. [online]. [cit.2012-09-30]. Dostupné na internete: <<http://www.trencan.ic.cz/0032-Dominikani.html>>.

15 LETZ, R. D.: Svedectvo utrpenia a vytrvalosti v apoštoláte. Akvinas Juraj Gabura, OP. In: DZURJANIN, S. (ed.): *Život za mrežami*. Prešov : Vydatel'stvo Michala Vaška, 2007. s. 45.

16 LETZ, R.: Rozhovor s pátom Aquinasom Máriom Gaburom, OP. In: *Proglas*, roč. 9, 1998, č. 3-4, s. 36.

17 LETZ, R. D.: Svedectvo utrpenia a vytrvalosti v apoštoláte. Akvinas Juraj Gabura, OP. In: DZURJANIN, S. (ed.): *Život za mrežami*. Prešov : Vydatel'stvo Michala Vaška, 2007. s. 45.

organizovali katolíckych mužov a ženy v Združení katolíckych mužov, v krúžku robotníčok, v ružencovom spolku a v treťom ráde sv. Dominika.¹⁸ Dominikáni v Trenčíne založili a viedli i náboženskú edíciu *Veritas*, v rámci ktorej vydali 20 hodnotných titulov a od januára 1941 vydávali i vlastný časopis pre duchovný život s názvom *Smer*.¹⁹

Od príchodu pátra Rafaela do Trenčína neuplynuli ešte ani tri roky a už sa s týmto malebným mestom musel na dlhší čas rozlúčiť. V roku 1942 bol totiž povolaný do slovenskej armády, v ktorej ako vojenský duchovný s hodnosťou nadporučíka odslúžil 26 ľažkých mesiacov.²⁰ Počas výkonu vojenskej služby bol dvakrát vyslaný na východný front na Ukrajinu, kde dohromady strávil 10 mesiacov. Zvyšných 16 mesiacov vojenskej služby odslúžil na Slovensku.²¹ Od 2. februára 1942 zastával funkciu dôverníka *Ústrednej kancelárie pre pomoc a informácie utečencom* v Bratislave, zriadenej výnosom prezidia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 35204/1940 dňa 21. novembra 1940.²²

V čase výkonu vojenskej služby v armáde Slovenskej republiky sa dostal kvôli svedomitému vykonávaniu svojho duchovného povolania viackrát do problémov. Za odmietnutie rozkazu, aby svoje kázne zameriaval na zvyšovanie bojovej nálady v posádku počas bojov na východnom fronte, bol veliteľom 31. delostreleckého pluku, plukovníkom Dotzauerom, vypovedaný zo zhromaždenia dôstojníkov.²³ Veľký postih v podobne vojenského súdu mu hrozil zato, že kvôli bohoslužbe slúženej pre vojakov jeho vojenského oddielu, nemohol byť splnený rozkaz o ďalšom pohybe transportu, ktorý mali zabezpečovať vojaci účastní na bohoslužbe. Vďaka zásahu prezidenta Dr. Jozefa Tisa sa páter Rafael trestnému stíhaniu i exemplárнемu trestu v tejto veci vyhol.²⁴

Po vypuknutí Slovenského národného povstania páter Rafael okrem služby vojenského duchovného zastával i funkciu farára v Kostolných Miticiach²⁵. Tu sa dostal do styku s partizánmi, ktorí v tom čase kontrolovali okolie Trenčína. V duchu kresťanského učenia im pomáhal ako najlepšie vedel, a to tak po stránke materiálnej ako i duchovnej. Obzvlášť si dával záležať na tom, aby každý partizán, ktorý počas bojových akcií zahynul, bol patričným spôsobom zaopatrený a podľa kresťanských zásad odprevadený do večného života. Páter Rafael nepomáhal iba partizánom, ale aj utečencom z nemeckých lágrov, židom utekajúcim z Maďarska a v neposlednom rade i všetkým „obyčajným“ ľuďom, ktorí ho o pomoc v týchto neľahkých časoch poprosili.²⁶

Po skončení druhej svetovej vojny bol páter Rafael prepustený z vojenskej služby v Slovenskej armáde a vrátil sa späť do Trenčína, kde sa opäťovne začal venovať pastoračnej, duchovnej a misijnej službe.²⁷

Z rehoľného domu do väzby

Duchovná služba pátra Rafaela a trenčianskych dominikánov slávili úspech medzi veriacim ľudom v Trenčíne predovšetkým v období rokov 1939 – 1945, teda od zriadenia rehoľného domu dominikánov v meste Trenčín, po koniec druhej svetovej vojny. Svoju zásluhu na tom mal i politický režim prvej Slovenskej republiky (1939 – 1945), ktorý nijak výrazne nezasahoval a ani neobmedzoval činnosť katolíckej cirkvi.²⁸ Tento stav sa však s prechodom východného frontu cez územie Slovenska diametrálne zmenil. Zmena postoja vládnej garnitúry k cirkevným záležitosťiam súvisela so zmenou politického režimu v krajinе.

18 BRABENEC, V.: Pred 60 rokmi prišli do Trenčína dominikáni. Spomienka na trenčianskych dominikánov. In: *Trenčan*. [online]. [cit.2012-09-30]. Dostupné na internete: <<http://www.trencan.ic.cz/0032-Dominikani.html>>.

19 LETZ, R. D.: Svedectvo utrpenia a vytrvalosti v apoštoláte. Akvinas Juraj Gabura, OP. In: DZURJANIN, S. (ed.): *Život za mrežami*. Prešov : Vydavateľstvo Michala Vaška, 2007. s. 47.

20 Páter Rafael Gregor Lexmann, OP – jeden z trenčianskych dominikánov. In: *Trenčan*. [online]. [cit.2012-09-30]. Dostupné na internete: <<http://www.trencan.ic.cz/0032-Dominikani.html>>.

21 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Protokol o výpovedi z 3. februára 1949. Vypočítavaný je Gregor Rafael Lexman*.

22 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Preukázka dôverníka Ústrednej kancelárie pre pomoc a informácie utečencom v Bratislave*.

23 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Čo som robil do 11. januára 1949. Rukopis výpovede Gregora Lexmana, OP*.

24 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Čo som robil do 11. januára 1949. Rukopis výpovede Gregora Lexmana, OP*.

25 Dnes obec Trenčianske Mitice. (A.L.)

26 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Čo som robil do 11. januára 1949. Rukopis výpovede Gregora Lexmana, OP*.

27 LETZ, R.: Pohnutý osud pátra Rafaela. In: *Informačný portál Konfederácie politických väzňov Slovenska*. [online]. [cit.2012-09-30]. Dostupné na internete: <http://www.kpvs.sk/casopis-02-2011.asp#Portret_cisla>.

28 LETZ, R.: Rozhovor s pátrom Aquinasom Máriom Gaburom, OP. In: *Proglas*, roč. 9, 1998, č. 3-4, s. 36.

Po skončení druhej svetovej vojny sa v obnovenom Československu hlásila o moc predovšetkým komunistická strana, pod kontrolou ktorej sa koncom roku 1945 ocitli aj zložky Štátnej bezpečnosti. Tie komunisti neraz využívali proti katolíckym kňazom a rehoľníkom. Podobne tomu bolo aj 11. januára 1946, kedy ŠtB vyšetrovala pátron Pia Jána Krivého, Akvinasa Juraja Gaburu a Rafaela Gregora Lexmanna v súvislosti s údajným vydávaním a rozmnožovaním ilegálneho časopisu *Slovák* prostredníctvom rozmnožovacieho stroja, ktorý bol vo vlastníctve trenčianskych dominikánov od Vianoc roku 1945. V tomto prípade trenčianski dominikáni obišli ešte bez ujmy.²⁹ Komunistický režim im to však aj s úrokmi spočítal 26. januára 1949, kedy bola uskutočnená nezákonná likvidácie rehoľného domu dominikánov v Trenčíne. Išlo vôbec o prvý prípad konfiškácie rehoľného domu na Slovensku po definitívnom prevzatí moci komunistickou.³⁰ Páter Akvinas podáva k tejto udalosti nasledujúce vysvetlenie: „*Páter Rafael chodieval do nemocnice apoštolovať. Spovedal tam rehoľné sestry vincentky, z ktorých jedna vedela o činnosti troch študentov – Tunegu, Púčika a Tesára. Niečo mu v súkromnom rozhovore povedala. Pri vyšetrovaní vyšlo najavo, že o tom vedel a že ju neudal. Tak prišli poňho. Ked' zabavovali jeho veci i premietacu, utiekol im. Zato sa nám pomstili tak, že nás vyhodili z kláštora.*“³¹

Rehoľnou sestrou rádu sv. Vincenta de Paul, ktorú vo svojej výpovedi spomína páter Akvinas, bola Agneša Michaela Krajčová. Sestra Michaela sa narodila 27. júla 1907 v Pobedíme. Pochádzala z mnohopočetnej rodiny, mala šiestich súrodencov. Jej otec, Ján, pracoval ako mlynársky pomocník, matka Anna rod. Kušnierová sa starala o výchovu detí. V roku 1927, keď dosiahla sestra Michaela vek 20 rokov, rozhodla sa pre vstup do rehoľného rádu sv. Vincenta de Paul. Ako rehoľná sestra pôsobila v Ladcoch, Topoľčanoch a od roku 1928 v Levoči, kde pracovala ako ošetrovateľka v miestnej nemocnici. V roku 1929 bola preložená do nemocnice v Trenčíne, kde sa, podobne ako v Levoči, venovala ošetrovateľskej službe.³²

Sestra Michaela bola tetou vysokoškolského študenta Jozefa Vicena, ktorý v roku 1946 opustil rodné Československo a vystúhal sa do americkej okupačnej zóny v Rakúsku. Odtiaľ potom vykonával spravodajskú činnosť proti nastupujúcemu komunistickému režimu. Mladý študent bol v spojení so svojou tetou prostredníctvom kuriéra Alberta Púčika, ktorý tajne prechádzal cez hranice a sestre Michaeli odovzdával od jej synovca súkromné listy na mikrofilmoch.³³ Správy od synovca, zaznamenané na mikrofilmoch, čítavala sestra Michaela zo začiatku za pomoci mikroskopu, ku ktorému mala ako ošetrovateľka trenčianskej nemocnice voľný prístup. V listoch ju Jozef Vicen informoval o súkromnom živote, podával jej správy o činnosti slovenských emigrantov v zahraničí a z času na čas ju žiadal o finančnú, prípadne materiálnu pomoc. Podobne to bolo aj v liste z júla 1948, v ktorom ju Jozef Vicen požiadal o finančnú podporu a zadováženie väčšieho množstva liečiv, predovšetkým inzulínu a strofantínu, ktoré plánoval predať, aby zarobil nejaké peniaze, nakoľko sa ocitol v hmotnej núdzi. S prosbou o pomoc v danej záležitosti sa sestra Michaela obrátila na pátra Rafaela³⁴, ktorého stretla náhodne v trenčianskej nemocnici, keď tam zaopatral chorých.³⁵ Páter Rafael sestre Michaeli prisľúbil, že sa pokúsi inzulín a strofantín zadovážiť prostredníctvom svojho známeho³⁶, ktorého mal v USA.³⁷

V polovici augusta 1948 odcestovala sestra Michaela na dovolenku do Pezinka, kde pobudla do 12. septembra 1948. Počas jej neprítomnosti ju v Trenčíne vyhľadal Albert Púčik, aby jej doručil novú zásielku od Jozefa Vicena. Keďže ju tam nenašiel, poprosil jej spolušestru z rehole, sestru Krizostomu, aby zásielku

29 LETZ, R.: Dominikáni v ilegalite. In: JAKUBČIN, P. (ed.): Likvidácia reholí a ich život v ilegalite v rokoch 1950 - 1989. Bratislava : ÚPN, 2010, s. 164.

30 LETZ, R.: Pohnutý osud pátra Rafaela. In: *Naše svedectvo*, roč. 12, 2011, č. 2, s. 11.

31 LETZ, R.: Rozhovor s pátom Aquinasom Máriom Gaburom, OP. In: *Proglas*, roč. 9, 1998, č. 3-4, s. 36.

32 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 33, Agnesa Michaela Krajčová. *Zápisnica o výpovedi z 12. januára 1949. Vypočúvaná je Agnesa Michaela Krajčová.*

33 LETZ, R.: Pohnutý osud pátra Rafaela. In: *Informačný portál Konfederácie politických väzňov Slovenska*. [online]. [cit.2012-09-30]. Dostupné na internete: <http://www.kpvs.sk/casopis-02-2011.asp#Portret_cisla>.

34 Ako páter Rafael uviedol v neskoršej výpovedi, so sestrou Michaelou sa poznal iba z videnia, nakoľko ju stretával v nemocnici a tiež počas spovedania a slávenia bohoslužieb v kláštore rehoľných sestier vincentiek v Trenčíne. Avšak jej meno nepoznal, resp. nepamätaľ, nakoľko v Trenčíne sa nachádzala vyše stovka sestier menovaného rádu. Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Zápisnica o výpovedi z 21. februára 1949. Vypočúvaný je Gregor Rafael Lexman.*

35 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 33, Agnesa Michaela Krajčová. *Zápisnica o výpovedi z 12. januára 1949. Vypočúvaná je Agnesa Michaela Krajčová.*

36 Známym pátra Rafaela, ktorý sa nachádzal v USA, bol pravdepodobne Pavol Olas, ktorý vycestoval do USA legálne v októbri 1948 za účelom obchodnej cesty a do ČSR sa vrátil koncom decembra 1948. Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Zápisnica o výpovedi z 21. februára 1949. Vypočúvaný je Gregor Rafael Lexman.*

37 Túto skutočnosť vo svojej výpovedi uvádza iba Agneša Michaela Krajčová. Vo výpovediach Gregora Rafaela Lexmanna tieto informácie absentujú. (A.L.)

v podobe obálky odovzdala sestre Michaelie ona, s čím sestra Krizostoma ochotne súhlasila. Predmetná zásielka obsahovala šesť mikrofilmov, ktoré si sestra Michaela plánovala prečítať ako vždy v práci. To sa jej však tento krát už nepodarilo, nakoľko po návrate z dovolenky bola preložená na psychiatrické oddelenie, na ktorom sa mikroskop, prostredníctvom ktorého sestra Michaela predošlé listy na mikrofilmoch čítavala, nenachádzal. Mikrofilmy preto odložila na bezpečné miesto s tým, že si ich prečíta, keď sa nato opäťovne naskytne príležitosť. Mikrofilmy mala uložené až do konca októbra 1948. Vtedy si spomenula, že v rehoľnom dome trenčianskych dominikánov sa nachádza premietací prístroj, prostredníctvom ktorého by bolo možné mikrofilmy zväčsiť a prečítať. Navštívila preto rehoľný dom dominikánov, kde požiadala v tejto veci o pomoc pátra Rafaela. Páter Rafael jej samozrejme pomoc ochotne prisľúbil, ale nakoľko nemal na čítanie v tej chvíli čas, dohodol sa s ňou, že si predmetné mikrofilmy nechá u seba a keď bude mať čas, tak sa ich pokúsi pomocou premietacieho prístroja prečítať.³⁸ Dohodli sa, že ak sa mu to podarí, oboznámi ju s obsahom listov pri najbližšom stretnutí. Ak nie, tak predmetné mikrofilmy kvôli bezpečnosti radšej spálí.³⁹ Návštevu pátra Rafaela využila sestra Michaela aj nato, aby sa ho opýtala, či už písal do USA ohľadne liečiv, ktoré potrebovala zohnať pre svojho synovca, Jozefa Vicena. Páter Rafael jej povedal, že do USA ešte nepísal, ale že v dohľadnej dobe tak spraví.⁴⁰ Nato sestra Michaela rehoľný dom trenčianskych dominikánov opustila. Po jej odchode sa páter Rafael mikrofilmy viackrát pokúsil prečítať, avšak nepodarilo sa mu to ani prostredníctvom premietacieho stroja, ani za pomoci objektívu, a preto ich podľa dohody spálil.⁴¹ O necelé dva týždne sa sestra Michaela opäťovne zastavila v rehoľnom dome trenčianskych dominikánov, s úmyslom opýtať sa pátra Rafaela na obsah listov, ktoré mu tam pri poslednej návšteve nechala. V rehoľnom dome trenčianskych dominikánov ho však nenašla, nakoľko v tom čase bol na duchovných cvičeniach v Prahe. Matka pátra Rafaela, ktorá bývala u trenčianskych dominikánov, informovala sestru Michaelu aj o programe, ktorý jeho syna po návrate z Prahy čaká, a sice ľudové misie v obciach Tisovec, Šulekovo, Chynorany a Kotešovce. Po tejto informácii sestra Michaela rehoľný dom dominikánov opustila s tým, že pátra Rafaela vyhľadá po tom, ako sa vráti z misií.⁴²

Približne v rovnakom období sa v Československu rozbehla tajná operácia ŠtB s krycím názvom *Gumený čln*, namierená proti skupine okolo Alberta Púčika⁴³, v rámci ktorej došlo dňa 4. januára 1949 k hromadnému zatýkaniu desiatok osôb.⁴⁴ Medzi zadržanými v tejto veci sa ocitla aj sestra Michaela, ktorú príslušníci ŠtB zatkli dňa 10. januára 1949 o 22:00 hod. v Bratislave.⁴⁵ Z jej výpovede⁴⁶ sa príslušníci ŠtB dozvedeli, že dala nejaké mikrofilmy pátrovi Rafaelovi. Na základe tejto výpovede vydal veliteľ oddielu ŠtB v Trenčíne, vrchný strážmajster Ľudovít Šikuda, dňa 11. januára 1949 príkaz na domovú prehliadku, zaistenie a eskortovanie pátra Rafaela do Bratislavu. Akcia proti pátrovi Rafaelovi sa začala v ten istý deň o 13:00 hod. V zmysle vyššie spomenutého rozkazu doviezol strážmajster ZNB Juraj Babic okolo 13:30 hod. členov oddelenia ŠtB v Trenčíne, práporčíka Rudolfa Jánošíka a strážmajstra Jána Mikuša, k bytu pátra Rafaela. Nakoľko príslušníci ŠtB pátra Rafaela v rehoľnom dome trenčianskych dominikánov nenašli, začali po ňom pátrat⁴⁷. Rudolf Jánošík ostal pozorovať rehoľný dom dominikánov a strážmajstri Jurah Babic a Ján Mikuš išli autom hliadkovať po meste. V aute s nimi hliadkoval aj bezpečnostný referent Jozef Blaha, ktorý pátra Rafaela osobne poznal. Približne o 16:45 hod. odstavili hliadkovací voz asi 200 metrov od rehoľného domu, tak, aby ho nebolo vidieť.

38 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 33, Agnesa Michaela Krajčová. *Zápisnica o výpovedi z 12. januára 1949. Vypočúvaná je Agnesa Michaela Krajčová.*

39 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Zápisnica o výpovedi z 21. februára 1949. Vypočúvaný je Gregor Rafael Lexman.*

40 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 33, Agnesa Michaela Krajčová. *Zápisnica o výpovedi z 12. januára 1949. Vypočúvaná je Agnesa Michaela Krajčová.*

41 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Zápisnica o výpovedi z 21. februára 1949. Vypočúvaný je Gregor Rafael Lexman.*

42 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 33, Agnesa Michaela Krajčová. *Zápisnica o výpovedi z 12. januára 1949. Vypočúvaná je Agnesa Michaela Krajčová.*

43 Podrobnejšie informácie o tomto prípade pozri: LETZ, R.: *Odkaz živým – Prípad Albert Púčik a spol.* Bratislava : Vydavateľstvo ÚPN, 2008. 212 s.

44 LETZ, R.: Pohnutý osud pátra Rafaela. In: *Informačný portál Konfederácie politických väzňov Slovenska*. [online]. [cit. 2012-09-30]. Dostupné na internete: <http://www.kpvs.sk/casopis-02-2011.asp#Portret_cisla>.

45 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 33, Agnesa Michaela Krajčová. *Zpráva o zadržaní a zatknutí Agnesy Michaely Krajčovej z 10. januára 1949.*

46 Prepis výpovede sestry Michaelie je uložený v Archíve Ústavu pamäti národa v Bratislave. Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 33, Agnesa Michaela Krajčová. *Zápisnica o výpovedi z 12. januára 1949. Vypočúvaná je Agnesa Michaela Krajčová.*

V tom istom čase sa objavil aj páter Rafael. Príslušníci ŠtB Rudolf Jánošík a Ján Mikuš ho zaistili a spolu s bezpečnostným referentom Jozefom Blahom prizvali na vykonanie domovej prehliadky v rehoľnom dome trenčianskych dominikánov. V priebehu konania prehliadky poslali príslušníci ŠtB Juraja Babica pre svojho veliteľa, vrchného strážmajstra Ľudovíta Šikudu, nakoľko objavili nejaký filmový materiál a potrebovali rozhodnúť, či tento má alebo nemá byť zaistený. Juraj Babic tak aj vykonal.⁴⁷ Približne o 18:30 hod. prišla do rehoľného domu trenčianskych dominikákov Mária Žilinčíková, manželka bývalého oblastného veliteľa ZNB v Trenčíne, ktorá mala v úmysle dohodnúť si s pátrrom Rafaelom termín vianočnej koledy v jej rodine. Mária Žilinčíková, vidiac, čo sa deje, protestovala voči akcii, ktorej sa stala svedkom a vyjadriła solidaritu s pátrom Rafaelom.⁴⁸ Následne nato požiadala Ľudovíta Šikudu o súkromný rozhovor. V tom istom čase požiadal pátra Rafaela jeden z príslušníkov ŠtB, vykonávajúci domovú prehliadku, aby priniesol špagát na zviazanie zabavených písomností. A práve tento okamih využil páter Rafael na svoj útek. Nepozorované sa preklzol z chodby do pivnice a odtiaľ malým oknom na dvor. Z dvora vybehol na starý cintorín a odtiaľ do domu rodiny Dočárovej, pričom si pri preskakovaní plota poranil a zakrvácal tvár.⁴⁹ V dome zastihol Irmu Dočárovú, ktorú požiadal, aby zašla do bytu jeho známeho, doktora Kajabu, a vypýtala od neho civilné oblečenie, nakoľko pri úteku z rehoľného domu sa nestihol prezliecť a v dominikánskom habite by bol príliš nápadný. U Kajabovcov však Irma Dočárová nikoho nezastihla, preto ju páter Rafael poslal k svojmu švagrovi, pánovi Gregovi.⁵⁰ Keď sa ten dozvedel, čo sa stalo, osobne priniesol pátrovi Rafaelovi veci na prezlečenie a poskytol mu aj finančnú hotovosť vo výške 300 Kčs. Peniaze, konkrétnie 1000 Kčs, dala pátrovi Rafaelovi aj Irma Dočárová.⁵¹ Pred odchodom od Dočárovovcov páter Rafael napísal ešte kratučký odkaz pre svoju mamu s nasledovným znením: „*Mama, neboj sa, som nevinný a som v bezpečí*“.⁵² Na odkaz napísal dátum 12. január 1949 a požiadal Irmu Dočárovú, aby ho nasledujúci deň, t.j. 12. januára 1949, hodila do poštovej schránky v Trenčíne. Potom sa rozlúčil a odišiel. Z domu Irmy Dočárovej sa presunul cez Brezinu na Štefánikovu ulicu. Odtiaľ potom zamieril k železničnému mostu, pomocou ktorého sa dostal na druhú stranu Váhu. Obišiel obec Orechové, cez pole sa presunul k obci Drietoma, okolo ktorej sa dostal na cestu vedúcu na melčické kopanice a Bošácu. Do Bošáce dorazil 12. januára 1949 v skorych ranných hodinách.⁵³ V Bošáci vyhľadal páter Rafael rodinu pátra Pia Jána Krivého, spolubrata z dominikánskej rehole, ktorú oboznámil s bezútešnou situáciou, v ktorej sa ocitol. Tí pre neho začali okamžite hľadať bezpečný úkryt. Ešte v ten istý deň ho prestáhovali do príbytku istého Iča, sedliaka bývajúceho na príahlých kopaniciach. Nakoľko mal tento malé deti, predstavil im pátra Rafaela ako uja z Bánoviec.⁵⁴ U Iča sa páter Rafael ukrýval asi desať dní. Potom sa prestáhoval do príbytku iného sedliaka bývajúceho taktiež na kopaniciach.⁵⁵ Počas ukrývania v okolí Bošáce sa páter Rafael vyhýbal akémukoľvek kontaktu s ľuďmi, vrátane tých, ktorých dobre poznal. Dokonca zmenil i svoj výzor, a to tak, že si nechal narásť fúzy. Páter Rafael bol prvým rímskokatolíckym rehoľným knňazom na Slovensku, ktorý sa rozhodol uchýliť do illegality.⁵⁶

Príslušníci ŠtB, vykonávajúci 11. januára 1949 v rehoľnom dome trenčianskych dominikánov domovú prehliadku, si potom, ako sa páter Rafael dlhšie nevracal, uvedomili, že im ušiel. Okamžite preto po ňom rozbehli pátraciu akciu. Hľadali ho v rehoľnom dome, neskôr i v meste. Pátranie trvalo zhruba do pol noci, avšak bolo neúspešné. Preto nechal Ľudovít Šikuda jedným príslušníkom ŠtB a jedným príslušníkom ZNB strážiť rehoľný dom, nakoľko dúfal, že sa tam páter Rafael ešte objaví.⁵⁷ Okrem toho upovedomil o veci

47 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Zápisnica o výpovedi z 12. januára 1949. Vypočúvaný je Juraj Babic.*

48 LETZ, R.: Pohnutý osud pátra Rafaela. In: *Informačný portál Konfederácie politických väzňov Slovenska*. [online]. [cit.2012-09-30]. Dostupné na internete: <http://www.kpvs.sk/casopis-02-2011.asp#Portret_cisla>.

49 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Zápisnica o výpovedi z 21. februára 1949. Vypočúvaný je Gregor Rafael Lexman.*

50 LETZ, R.: Pohnutý osud pátra Rafaela. In: *Naše svedectvo*, roč. 12, 2011, č. 2, s. 10.

51 LETZ, R.: Pohnutý osud pátra Rafaela. In: *Informačný portál Konfederácie politických väzňov Slovenska*. [online]. [cit.2012-09-30]. Dostupné na internete: <http://www.kpvs.sk/casopis-02-2011.asp#Portret_cisla>.

52 LETZ, R.: Pohnutý osud pátra Rafaela. In: *Naše svedectvo*, roč. 12, 2011, č. 2, s. 10.

53 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Zápisnica o výpovedi z 21. februára 1949. Vypočúvaný je Gregor Rafael Lexman.*

54 LETZ, R.: Pohnutý osud pátra Rafaela. In: *Naše svedectvo*, roč. 12, 2011, č. 2, s. 11.

55 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Zápisnica o výpovedi z 21. februára 1949. Vypočúvaný je Gregor Rafael Lexman.*

56 LETZ, R.: Pohnutý osud pátra Rafaela. In: *Naše svedectvo*, roč. 12, 2011, č. 2, s. 11.

57 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Zápisnica o výpovedi z 12. januára 1949. Vypočúvaný je Juraj Babic.*

Krajské riaditeľstvo ŠtB v Bratislave, ktoré hned na druhý deň, t. j. 12. januára 1949, vydalo príkaz na jeho bezodkladné vystopovanie a zaistenie.⁵⁸ Zástupca krajského riaditeľa ŠtB v Bratislave, kapitán Pavlík, zároveň rozposalil všetkým krajským veliteľstvám ŠtB na Slovensku dialnopus nasledujúceho znenia:

„Žiadam, aby bol ihneď vystopovaný a zaistený Gregor Lexman, predstavený dominikánskeho kláštora v Trenčíne a ktorý používa kláštorné meno Rafael, narodený dňa 8. marca 1910 v Bobote, okr. Bánovce nad Bebravou, tamtiež príslušný, slobodný, naposledy bytom v Trenčíne, Námestie sv. Anny čís. 15, syn Alojzia a Márie rod. Fridrichovej, poručík v zálohe, Slovák, má stredoškolské vzdelanie a 5 ročníkov teologie. Menovaný dňa 11. Januára 1949 asi o 18:30 hod. utiekol v okamžiku, kedy mal byť orgánmi štátnej bezpečnosti vo svojom byte v Trenčíne zaistený pre protištátну činnosť. V prípade jeho zadržania eskortujte ho na Krajské veliteľstvo štátnej bezpečnosti v Bratislave, Benešová ul. čís. 42/II. posch. č. d. 225. Popis osoby: je asi 170 cm vysoký, zavalitej postavy, dobre živený, okruhlej tvári, gaštanové vlasy do zadu česané. V dobe úteku mal súkenné kapce šedej farby. Podľa doterajšieho zistenia má Gregor Leksman v Košiciach jedného brata Jána Leksmana, železničiara, bývajúceho na Tranovského ul. čís. 11 a druhého brata Mikuláša Leksmana, františkana na Másiarskej ulici číslo 6 v kláštore. Ďalších príbuzných má v Bobote, okr. Bánovce nad Bebravou, kde sa narodil.“⁵⁹

Po celom Slovensku sa teda spustila veľká pátracia akcia. Príslušníci ŠtB hľadali pátra Raftala najprv u jeho bratov Silvestra a Alojza v Bobote a Jána a Jozefa (páter Mikuláš) v Košiciach. U bratov ho však nenašli.⁶⁰ V dňoch 12. a 20. januára 1949 vykonali príslušníci ŠtB domové prehliadky v rehoľnom dome trenčianskych dominikánov, nakoľko sa domnievali, že páter Rafael by sa mohol nachádzať práve tam.⁶¹ Ani tam ho však nenašli. Podobne neúspešní boli aj pri prehliadke dominikánskeho kláštora v Uhorskom Brode, vykonanej príslušníkmi ŠtB dňa 22. januára 1949.⁶² Až koncom januára 1949 hľadali príslušníci ŠtB pátra Raftala v mieste jeho úkrytu, teda v Bošáci. Keď sa to páter Rafael dozvedel, rozhadol sa, že nebude viac tamojších obyvateľov vystavovať nebezpečenstvu a z obce odíde. Plánoval opustiť nie len obec, ale i krajinu. Cez Šumavu sa chcel dostať až do dominikánskeho kláštora v Mnichove, kde sa chcel venovať duchovej činnosti, prípade sa hlásiť na zámorské misie a ďalej žiť ako slobodný človek.⁶³

Na cestu za slobodou sa páter Rafael vybral 28. januára 1949 v podvečerných hodinách. Peši sa presunul do Starej Turej, kde toho istého dňa nastúpil na nočný vlak smerujúci do Veselí na Morave. Odtiaľ potom pokračoval do Brna a z Brna do Prahy.⁶⁴ Cestu vlakom z Veselí na Morave do Prahy si zámerne naplánoval na 29. január 1949, teda na sobotu, keď boli vlaky plňšie, aby zanikol v množstve ľudí. „Aby nevzbudzoval pozornosť, kúpil si český komunistický denník Rudé právo. Skutočne úspešne unikal policajným kontrolám vo vlakoch. Krátku zástavku urobil v Brne, kde si kúpil cestovný lístok do Prahy a išiel sa pomodliť do katedrály sv. Petra a Pavla. Potom pokračoval v ceste do Prahy, kde podľa svojho neskoršieho svedectva navštívil kláštor dominikánov a zveril sa im s úmyslom, že chce prekročiť hranice. Túto skutočnosť však pri neskoršom vyšetrovaní nespomenul.“⁶⁵ Z Prahy sa páter Rafael vlakom presunul do Domažlic, kde 30. januára 1949 vystúpil a zvyšok cesty sa presúval už len peši. Z Domažlic si to namieril okolo obce Kdyně až k hraničnej osade Všeruby.⁶⁶ „Cítil sa veľmi unavený. Nepoznal krajinu ani ľudí. K dispozícii mal iba starú turistickú

58 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Dialnopus Krajského veliteľstva ŠtB v Bratislave z 12. januára 1949 so žiadostou o vystopovanie, zaistenie a predvedenie Gregora Lexmana.*

59 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Dialnopus Krajského veliteľstva ŠtB v Bratislave všetkým krajským riaditeľstvám ŠtB na Slovensku. Bratislava, 12. január 1949.*

60 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Fonograf pre Krajské veliteľstvo ŠtB Bratislava k fonografu zo dňa 12.1.1948 vo veci: Lexman Rafael z Trenčína, domová prehliadky a predvedenie na Krajské veliteľstvo ŠtB Bratislava.* Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Protokol o domovej prehliadke spisaný dňa 20. januára 1949 v Trenčíne.*

61 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Fonograf pre Krajské veliteľstvo ŠtB Bratislava k fonografu zo dňa 12.1.1948 vo veci: Lexman Rafael z Trenčína, domová prehliadky a predvedenie na Krajské veliteľstvo ŠtB Bratislava; Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. Protokol o domovej prehliadke spisaný dňa 20. januára 1949 v Trenčíne.*

62 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Krajské veliteľstvo ŠtB Bratislava Veliteľstvu oddelenia ŠtB v Uhorskom Hradišti. Bratislava, 22. január 1949.*

63 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Zápisnica o výpovedi z 21. februára 1949. Vypočítavaný je Gregor Rafael Lexman.*

64 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Zápisnica o výpovedi z 21. februára 1949. Vypočítavaný je Gregor Rafael Lexman.*

65 LETZ, R.: Pohnutý osud pátra Raftala. In: *Naše svedectvo*, roč. 12, 2011, č. 2, s. 13.

66 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Zápisnica o výpovedi z 21.*

mapu. V lese stratil orientáciu a zablúdil. Skoro ráno zbadal v údolí dedinu a mysel si, že je to už nemecká obec. Po príchode do obce si všimol vývesného tabuľu a bol prekvapený, že vidí česky písané oznamy. Bol teda stále v Čechách. Nedaleko zbadal ženu, ktorá naberala vodu z potoka. Ked' ho zbadala, niekam odbehla. O chvíľu sa však vrátila s príslušníkom pohraničnej stráže, ktorý ho zadržal.“⁶⁷

K zadržaniu a zatknutiu pátra Rafaela došlo 31. januára 1949. Následne bol eskortovaný a dodaný do väzby v Klatovách, kde sa 3. februára 1949 podrobil v miestnej väznici výsluchu.⁶⁸ Na základe výpovede z 3. februára 1949 bolo voči nemu 9. februára 1949 vznesené nasledujúce obvinenie: „*Gregor Lexman, římskokatolícky farár z Trenčína jest dôvodně podezřelý, že dne 31. ledna 1949, kdy se pokusil opustiti neoprávněně území republiky chtěl illegálně překročiti státní hranici za tím účelem, aby v zahraničí poškodil její zájem a pracoval s nepřátelskými živlami za hranicemi proti lidově-demokratickému zřízení v ČSR, dále jest podezřelý z protistátní činnosti, nebot, dle vlastního dozvání byl vyšetřován pro tuto činnost orgány státní bezpečnosti v místě posledního jeho pobytu na Slovensku a ze strachu před zatčením uprchl z Trenčína s tím úmyslem, že překročí ilegálně státní hranice do Německa.*“⁶⁹ Vzhľadom k tomu, že o prechod štátnej hranice sa páter Rafael pokúsil v obci Všeruby, ležiacej v okrese Domažlice, odstúpil Okresný prokurátor v Klatovách celú vec Okresnému súdu v Domažliciach. Z toho dôvodu bol páter Rafael dňa 17. februára 1949 eskortovaný z väzby v Klatovách do väzby v Domažliciach. Okresný súd v Domažliciach dňa 19. februára 1949, na základe dožiadania Krajského veliteľstva ŠtB v Bratislave zo dňa 18. februára 1949, rozhadol o jeho eskortovaní do Bratislavu.⁷⁰ Eskortovanie bolo zrealizované toho istého dňa. Po príchode do Bratislavu umiestnili príslušníci ŠtB pátra Rafaela do väznice Krajského súdu v Bratislave, kde pobudol do 31. mája 1949. Dňa 21. februára 1949 bol na Krajskom veliteľstve ŠtB v Bratislave podrobený výsluchu.⁷¹ Na základe výpovede z 21. februára 1949 vznesol voči nemu Štátny prokurátor v Bratislave, plukovník just. Anton Rašla, 24. februára 1949 trestné oznámenie⁷² a zaradil ho medzi 62 obžalovaných osôb v rámci trestného stíhania vedeného voči „*nebezpečnej a vysoko organizovanej skupine*“ A. Púčik a spol.⁷³

Súdny proces a výkon trestu

Hlavné pojednávanie so skupinou A. Púčik a spol. sa konalo v dňoch 10. až 13. až 17. až 18. mája 1949 v porotnej sieni Justičného paláca na Záhradníckej ulici v Bratislave. Predsedom senátu bol podplukovník just. Ladislav Breuer, členmi senátu Pavol Korbuly, Ivan Kleskeň (sudcovia z povolania), Alojz Štuk a major Juraj Pivoluska (sudcovia z ľudu). Štátnu prokuratúru zastupoval plukovník just. Anton Rašla. Na hlavnom pojednávaní bolo prítomných 60 z celkového počtu 62 obžalovaných.⁷⁴ Po skončení dokazovania sa členovia senátu Štátneho súdu opäťovne zišli 19. mája 1949, aby sa uznesli na rozsudkoch. Porada trvala dva dni. Počas porady sa jednohlasne zhodli na výške trestov u väčšiny obžalovaných, medzi inými aj na výške trestu pre pátra Rafaela. Rozsudok nad skupinou A. Púčik a spol. bol napokon vynesený 21. mája 1949. Štátny súd v Bratislave odsúdil celkovo 48 osôb a 12 osôb spod obžaloby osloboďil. Rozsudok mal 114 strán. Najvyššie tresty, doživotie, dostali Albert Púčik, Anton Tunega, Eduard Tesár a Ľudovít Gálik.⁷⁵ Páter Rafael bol na základe tohto rozsudku odsúdený za *zločin neoznámenia trestných podnikov a za pokus o zločin neoprávneneho opustenia územia republiky* na nepodmienečný trest odňatia slobody vo výške 10 mesiacov.⁷⁶ Do trestu sa mal započítať i čas strávený vo vyšetrovacej väzbe.

S rozsudkami súdneho senátu Štátneho súdu v Bratislave v trestnej veci proti A. Púčikovi a spol. neboli

februára 1949. Vypočúvaný je Gregor Rafael Lexman.

67 LETZ, R.: Pohnutý osud pátra Rafaela. In: *Naše svedectvo*, roč. 12, 2011, č. 2, s. 13.

68 Protokol o výsluhu s pátrom Rafaelom je uložený v Archíve ÚPN v Bratislave. Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Protokol sepšaný dne 3. února 1949 ve věznici*.

69 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Zpráva o zatčení z 9. februára 1949. Zatknutý je Gregor Lexman*.

70 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Odpoveď Velitelstva oddílu ŠtB Klatovy na dalnopisné dožiadanie Krajského veliteľstva ŠtB Bratislava čj. 3789/05-1949 ze dne 23. února 1949*.

71 Zápisnica o výpovedi pátra Rafaela je uložená v Archíve ÚPN v Bratislave. Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Zápisnica o výpovedi z 21. februára 1949. Vypočúvaný je Gregor Rafael Lexman*.

72 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Lexman Gregor Rafael, protištátna činnosť – trestné oznámenie – dodatok. Bratislava, 24. február 1949*.

73 LETZ, R.: Pohnutý osud pátra Rafaela. In: *Naše svedectvo*, roč. 12, 2011, č. 2, s. 13.

74 LETZ, R.: *Odkaz živým – Prípad Albert Púčik a spol.* Bratislava : Vydavateľstvo ÚPN, 2008. s. 142-143.

75 LETZ, R.: *Odkaz živým – Prípad Albert Púčik a spol.* Bratislava : Vydavateľstvo ÚPN, 2008. s. 146-147.

76 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Banská Bystrica, BB-V, a. č. 227. *Rozsudok Štátneho súdu voči A. Púčikovi a spol. Bratislava, 21. máj 1949, s. 24, 29 a 65 rozsudku*.

spokojný ani odsúdení, ale ani ŠtB a Štátnej prokuratúra. Kým odsúdeným sa tresty videli privysoké, ŠtB a Štátnej prokuratúre zase neprimerane nízke. Jablkom sváru sa stali predovšetkým doživotné tresty Alberta Púčika, Antona Tunega, Eduarda Tesára a Ľudovíta Gálka (ŠtB pre všetkých požadovala trest smrti), jednak oslobodzujúce rozsudky voči 12 osobám (ŠtB bola rázne proti oslobodzujúcim rozsudkom). Nakol'ko sa obe strany proti rozsudkom odvolali na Najvyššom súde Československej republiky, 8. júna 1950 vytyčil Generálny prokurátor dátum nového pojednávania v trestnej veci proti A. Púčikovi a spol. na 28. jún 1950.⁷⁷ Pôvodne stanovený termín odvolacieho pojednávania pred Najvyšším súdom v Prahe sa však nepodarilo dodržať, a preto bol určený nový termín pojednávania, ktorý pripadol na 13. september 1950. Predsedom odvolacieho senátu bol Dr. Eugen Wagner, členmi senátu František Budil, Jaroslav Hrbek (sudcovia z ľudu), František Krajíček (referent), Dezider Szabó, Dr. Václav Vydra, Dr. Jiří Rumler.⁷⁸ Na odvolacom pojednávaní bolo prítomných 30 obžalovaných, odsúdených prvostupňovým rozsudkom Štátneho súdu v Bratislave. Medzi nimi však chýbali Albert Púčik, Anton Tunega a Eduard Tesár, odsúdení prvostupňovým súdom na najvyššie, doživotné tresty odňatia slobody. Pojednávanie sa ukončilo 16. septembra 1950 vynesením vopred politicky stanovených rozsudkov. Albertovi Púčikovi, Antonovi Tunegovi a Eduardovi Tesárovi odvolací súd pozmenil pôvodné rozsudky prvostupňového súdu z doživotia na tresty smrti. Aj ostatným obžalovaným v tejto veci bol výrazne zvýšený pôvodný trest. Týkalo sa to aj tých, u ktorých Štátny súd v Bratislave vyniesol oslobodzujúci rozsudok. Celková výška trestov pre ostatných členov skupiny v trestnej veci A. Púčik a spol. sa zvýšil z pôvodných 246 rokov⁷⁹ na 363 rokov odňatia slobody.⁸⁰ Okrem toho pribudli tresty čiastočnej alebo úplnej konfiškácie majetku, finančné tresty a tresty straty občianskych práv a volebného práva. Páter Rafael bol odvolacím súdom v Prahe uznaný vinným zo *zločinu vojenskej zrady*, ktorého sa mal dopustiť tak, „...že v rokoch 1947 – 1948 až do 20.10.1948 na rôznych miestach Slovenska sa za účelom vyzvedenia a vyzradenia skutočností a predmetov, ktoré mali zostať utajené pre obranu republiky cudzej moci, s ostatnými odsúdenými, alebo s inými osobami spolčil, alebo vošiel v priamy alebo v nepriamy styk s cudzou štátou mocou, alebo s cudzími činiteľmi.“⁸¹ Okrem toho odvolací súd ponechal v platnosti tú časť rozsudku Štátneho súdu v Bratislave, ktorá sa týkala uznania viny za *pokus o zločin neoprávneného opustenia územia republiky*. Za predmetné porušenia zákona odsúdil Najvyšší súd v Prahe pátra Rafaela na hlavný trest odňatia slobody v trvaní 6 rokov a na vedľajšie tresty zahŕňajúce konfiškáciu celého majetku, peňažnú pokutu vo výške 10 000 Kčs a stratu čestných a občianskych práv.⁸²

Na výkon pôvodného nepodmienečného desaťmesačného trestu odňatia slobody, uloženého prvostupňovým Štátnym súdom v Bratislave, nastúpil páter Rafael 31. mája 1949. V daný deň bol spoločne s ďalšími 31 odsúdenými v prípade A. Púčik a spol. prevezený za prísnych bezpečnostných opatrení z väznice Krajského súdu v Bratislave do Trestného ústavu pre mužov v Leopoldove. V ňom si páter Rafael odpykal celú dĺžku svojho pôvodného trestu.⁸³ Týždeň pred vypršaním jeho pôvodného trestu, t.j. 26. novembra 1949, zaslali predstaviteľia Trestného ústavu pre mužov v Leopoldove Okresnému veliteľstvu ZNB v Hlohovci správu, v ktorej ho informovali, že 1. decembra 1949 končí pátrovi Rafaelovi výkon trestu. Od Okresného riaditeľstva ZNB v Hlohovci žiadali vyjadrenie, či má byť páter Rafael prepustený na slobodu, alebo má byť zaradený do tábora nútenej práce (TNP). Nakol'ko tamojší úrad do 26. novembra 1949 neevidoval žiadnený návrh, ani iný písomný materiál na zaradenie pátra Rafaela do TNP, obrátil sa v predmetnej veci na Komisiu pre zaraďovanie do TNP pri Krajskom národnom výbore v Bratislave so žiadosťou o zaslanie takéhoto návrhu.⁸⁴ Komisia pre zaraďovanie do TNP pri Krajskom národnom výbore v Bratislave 24. januára 1950 rozhodla nasledovne: „Nakol'ko činnosť menovaného vyčerpáva skutkovú podstatu ustanovenia § 2 odst. 1 písm. a/ zákona číslo 247/48 Sb., Komisia uznala za potrebné cieľom prevýchovy zaradiť ho do tábora nútenej práce na dobu 12

77 LETZ, R.: *Odkaz živým – Prípad Albert Púčik a spol.* Bratislava : Vydavateľstvo ÚPN, 2008. s. 153.

78 LETZ, R.: *Odkaz živým – Prípad Albert Púčik a spol.* Bratislava : Vydavateľstvo ÚPN, 2008. s. 155.

79 LETZ, R.: *Odkaz živým – Prípad Albert Púčik a spol.* Bratislava : Vydavateľstvo ÚPN, 2008. s. 147.

80 LETZ, R.: *Odkaz živým – Prípad Albert Púčik a spol.* Bratislava : Vydavateľstvo ÚPN, 2008. s. 155.

81 Archivum Historicum Provinciae Slovaciae Ordinis Praedicatorum (AHPSOP) Košice, fond Rafael Lexmann. *Návrh na zavedenie prieskumného konania.* Návrh podal Gregor Rafael Lexman. Bratislava, 2. apríl 1969.

82 AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann. *Návrh na zavedenie prieskumného konania.* Návrh podal Gregor Rafael Lexman. Bratislava, 2. apríl 1969.

83 LETZ, R.: *Odkaz živým – Prípad Albert Púčik a spol.* Bratislava : Vydavateľstvo ÚPN, 2008. s. 149.

84 Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Krajský národný výbor v Bratislave. Predmet: Lexman Gregor-Rafael – ukončenie trestu, dotaz.* Bratislava, 8. december 1949.

/:dvanásť:/ mesiacov.⁸⁵ Páter Rafael si týchto dvanásť mesiacov odpracoval v TNP v Novákoch. Na výkon druhého, šesťročného trestu odňatia slobody, nastúpil po odvolacom konaní v roku 1950. Odpykal si ho v ťažkých podmienkach v handlovských uholných baniach (máj 1950 – december 1950), v Leopoldove (jún 1949 – máj 1949 a január 1951 – 1952), v uránových baniach v Jáchymove (1952 – 1953), v Ilave (1953 – 1955) a vo Valdiciach (1955).⁸⁶ Na slobodu sa dostal 31. júla 1954.⁸⁷

Neslobodný život na slobode

Po prepustení z väzenia vystriedal páter Rafael viacero civilných zamestnaní. V rámci svojich možností sa snažil udržiavať kontakt s rehoľníkmi a širším okruhom známych.⁸⁸ Viackrát požiadal úrady aj o udelenie povolenia k vykonávaniu knáskej služby.

Prvým civilným zamestnaním pátra Rafaela po prepustení z väzenia bola práca vrtača vŕtnej súpravy v národnom podniku Uholný prieskum v Turčianskych Tepliciach – závode Nováky. V tomto pracovnom pomere zotrval do 31. decembra 1954. Od 1. januára do 28. februára 1955 brigádoval ako baník v národnom podniku Handlovské uholné bane. Nebezpečnú a fyzicky veľmi náročnú prácu baníka vymenil 27. apríla 1955 za prácu vodiča (rozvážača chleba) v národnom podniku Mlyny a cestovinárne v Piešťanoch – závode Bratislava, v ktorom pracoval do 31. januára 1956. Vodičom z povolania bol aj počas pracovného pomeru v Slovenskej akadémii vied (SAV), ktorý trval od 1. februára 1956 do 30. septembra 1958. Na rozdiel od predoších zamestnaní, pracovný pomer v SAV musel páter Rafael ukončiť veľmi neštandardným spôsobom, a sice na základe súdneho rozhodnutia Ľudového súdu v Bratislave z 10. septembra 1958.⁸⁹

Páter Rafael sa na pozícii vodiča v SAV dostal na základe žiadosti, ktorú si na predmetné miesto podal. Funkciu vodiča zabezpečoval pre hospodársko-administratívnu zložku sekcie technických vied SAV, ktorú v tom období viedol Dr. Dzurko. Ako vodič z povolania mal k dispozícii služobný automobil. Svoju prácu vykonával, podobne ako v predoších zamestnaniach, svedomito a zodpovedne. Preto bolo pre neho veľkým prekvapením, keď sa začiatkom roka 1958 od svojho nadriadeného dozvedel, že na jeho osobu prišlo do SAV anonymné udanie. Konkrétnie sa jednalo o dva anonymné listy, ktorých autor sa podpísal ako zamestnanec SAV „Zma“.⁹⁰ Predmetnými anonymnými udaniami sa 11. marca 1958 zaoberala hlavná komisia pre previerku pracovníkov SAV, ktorá rozhodla o preradení pátra Rafaela do výroby na manuálnu prácu a súčasne podala návrh na jeho okamžité prepustenie z pracovného pomeru v SAV. Svoje rozhodnutie zdôvodnila tým, že páter Rafael „...zatajil, že bol farárom a že bol 5 rokov väznený pre protistátnu činnosť.“⁹¹ Nakol'ko rozhodnutie komisie odobril 10. septembra 1958 aj Ľudový súd v Bratislave, musel páter Rafael 30. septembra 1958 SAV opustiť.

Po prepustení zo SAV sa páter Rafael zamestnal ako vodič v Detskom ústave pre telesne chybných v Bratislave. V ústave pracoval od 6. októbra 1958 do 23. marca 1959.⁹² Jazdil na sanitnom vozidle, nákladnom aute a autobuse. V priebehu piatich mesiacov najazdil celkovo 5287 km, a to bez akejkoľvek nehody. Riaditeľ ústavu sa o pátrovi Rafaelovi takto pochvalne vyjadril: „...zverené práce si vykonával vzorne a svedomito, taktiež údržbu vozidiel prevádzal svedomito.“⁹³ Z ústavu odišiel páter Rafael pracovať do hydrologického prieskumu v Senci, kde pôsobil od 24. marca 1959 do 15. augusta 1959. Dňa 16. augusta 1959 sa zamestnal ako vodič motorového vozidla na stredisku propagácie v Národnom podniku cestového ruchu TURISTA so sídlom v Bratislave. V priebehu trvania tohto pracovného pomeru, ktorý skončil 4. februára 1960, dosiahol métu 100 000 km najazdených bez nehody.⁹⁴ V období od 5. februára 1960 do 12. septembra 1960 pracoval

⁸⁵ Archív ÚPN Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava, BA-S, a. č. 29, zv. 63, Lexman Gregor. *Výmer o zaradení pátra Lexmana do TNP v Novákoch. Bratislava, 28. január 1950.*

⁸⁶ AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann. *Žiadosť o potvrdenie doby väzby a doby výkonu trestu odňatia slobody a pracovného zaradenia pre účely odškodenia a dôchodkového zabezpečenia na základe súdnej rehabilitácie. Bratislava, 24. apríl 1991.*

⁸⁷ LETZ, R.: Pohnutý osud pátra Rafaela. In: *Naše svedectvo*, roč. 12, 2011, č. 2, s. 13.

⁸⁸ LETZ, R.: Pohnutý osud pátra Rafaela. In: *Naše svedectvo*, roč. 12, 2011, č. 2, s. 13.

⁸⁹ AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann. *Prehľad pracovnej činnosti /doby zamestnania a náhradné doby po 20. októbri 1918/.*

⁹⁰ Obsah anonymných listov je uverejnené v závere štúdie, prílohy 1 a 2. (A.L.)

⁹¹ AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann. *Rozhodnutie hlavnej komisie pre previerku pracovníkov Slovenskej akadémie vied v prípade Gregora Lexmana. Bratislava, 11. marec 1958.*

⁹² AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann. *Prehľad pracovnej činnosti /doby zamestnania a náhradné doby po 20. októbri 1918/.*

⁹³ AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann. *Potvrdenie o najazdených kilometroch bez nehody. Potvrdenie vydané pre Gregora Lexmana. Bratislava, 13. október 1959.*

⁹⁴ AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann. *Potvrdenie o najazdených kilometroch bez nehody. Potvrdenie vydané pre Gregora Lexmana. Bratislava, 11. marec 1961.*

ako izolatér v Stavokombináte mesta Bratislava. Okrem neho pracoval v tomto podniku aj ďalší dominikán, páter Akvinas Juraj Gabura, ktorý sem nastúpil po prepustení z väzenia práve vďaka intervencii pátra Rafaela. Páter Akvinas pracoval v Stavokombináte mesta Bratislava zo začiatku ako murársky pomocník, neskôr ho zaradili do demolačnej čaty a napokonom do skladu.⁹⁵ Dňa 13. septembra 1960 sa však ich pracovné kontakty prerušili, nakoľko páter Rafael nastúpil do nového zamestnania. Tento krát šlo o prácu opravára a vodiča motorového vozidla v Národnom podniku Západoslovenské kameňolomy a štrkopiesky so sídlom v Bratislave, v ktorom pracoval do 16. júla 1961. Odtiaľ potom odišiel pracovať ako rozvážač – expedient múčnych výrobkov do Národného podniku Mlyny a cestovinárne so sídlom v Piešťanoch, závod Bratislava. Od 17. júla 1961 do 9. augusta 1961 tam bol zamestnaný ako brigádnik, od 10. augusta 1961 do 31. januára 1964 ako riadny zamestnanec. Dňa 1. februára 1964 sa zamestnal ako skladník v Národnom podniku Strojárne nákupných podnikov, ktorý sídlil v Bratislave. V tomto pracovnom pomere zotrval do 13. augusta 1965. Prácu skladníka vykonával páter Rafael aj počas pracovného pomeru vo Výskumnom ústave liehovarov a konzervární v Bratislave, ktorý trval od 14. augusta 1965 do 31. októbra 1968.⁹⁶ Dňa 11. novembra 1968 nastúpil na pracovnú pozíciu referenta odbytu v Slovenskom fonde výtvarných umení. Na konci skúšobnej pracovnej doby sa rozhodol toto zamestnanie opustiť, nakoľko pracovná pozícia, ktorú vykonával, mu zaberala viac času, ako pôvodne predpokladal a nemohol sa dostatočne venovať starostlivosti o svoju 88-ročnú matku, s ktorou býval v spoločnej domácnosti.⁹⁷ Z pozície referenta odbytu odišiel 31. decembra 1968. Od 1. januára do 31. marca 1969 sa zamestnal ako pracovník v rezervných fondoch v Univerzitnej knižnici v Bratislave. Posledné civilné zamestnanie, ktoré páter Rafael počas totality vykonával, bola práca vedúceho odborného pracovníka vo Výskumnom a výpočtovom stredisku s účasťou programu OSN pre rozvoj v Bratislave. Do tohto pracovného pomeru nastúpil 1. februára 1969 a vykonával ho do 15. januára 1972.⁹⁸

Súdna rehabilitácia

Páter Rafael, podobne ako ďalší odsúdení v trestnej veci proti A. Púčikovi a spol., považoval rozsudok Štátneho súdu v Bratislave z 21. mája 1949 a v spojitosti s ním aj rozsudok Najvyššieho súdu v Prahe zo 16. septembra 1950, za nespravodlivý. Po politickom odmäku 60. rokov sa vytvorila priaznivá atmosféra, aby očistil svoje meno a dokázal svoju nevinu. Preto 2. apríla 1969 podal na Krajský súd v Bratislave návrh na zavedenie prieskumného konania voči pôvodným, odsudzujúcim rozsudkom.⁹⁹ S podobnými návrhmi sa na krajský súd obrátili aj ďalší siedmi¹⁰⁰, neprávom odsúdení v tej istej trestnej veci. Na základe podaných návrhov zahájil Krajský súd v Bratislave prieskumné konanie v predmetnej záležitosti, v priebehu ktorého „...okrem výsluchu obvinených, zopakoval dokazovanie, ktoré bolo vykonané v pôvodnom konaní, doplnil toto dokazovanie vyžiadáním si znaleckého posudku Ministerstva národnej obrany v Prahe a skúmaním, či v pôvodnom konaní nedošlo pri vyšetrovaní k nezákonnému postupu...“.¹⁰¹ Po ukončení súdneho dokazovania podal bratislavský krajský prokurátor návrh na zrušenie pôvodných odsudzujúcich rozsudkov v trestnej veci proti A. Púčikovi a spol. u osôb, ktoré podali na Krajský súd v Bratislave podnety na prieskumné konanie. Avšak v súvislosti s osobou pátra Rafaela navrhhol ponechať nedotknutý výrok prvostupňového aj odvolacieho súdu o vine ohľadne trestného činu opustenia republiky.¹⁰²

Pojednávanie v danej veci uskutočnil Krajský súd v Bratislave 20. septembra 1973. Predsedom senátu, ktorý o celej záležitosti rozhodoval, bol Dr. Imrich Kóňa. Členmi senátu boli súdcovia Dr. Ľudovít Šinka a Dr. Karol Vándora. Senát na verejnom zasadnutí napokon prijal takéto rozhodnutie:

„Podľa §15 ods. 1 písm. c./ zák. č. 82/68 Zb. v znení zák. č. 70/70 Zb. zrušuje sa rozsudok býv. Štátneho

95 LETZ, R.: Dominikáni v ilegalite. In: JAKUBČIN, P. (ed.): Likvidácia reholí a ich život v ilegalite v rokoch 1950 - 1989. Bratislava : ÚPN, 2010, s. 162.

96 AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann. *Prehľad pracovnej činnosti /doby zamestnania a náhradné doby po 20. októbri 1918/*.

97 AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann. *Ukončenie pracovného pomeru. Návrh podal Gregor Rafael Lexman. Bratislava, 10. Decembra 1968.*

98 AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann. *Prehľad pracovnej činnosti /doby zamestnania a náhradné doby po 20. októbri 1918/*.

99 AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann. *Návrh na zavedenie prieskumného konania. Návrh podal Gregor Rafael Lexman. Bratislava, 2. apríl 1969.*

100 Okrem pátra Rafaela podali návrhy na zavedenie prieskumného konania vo veci pôvodných odsudzujúcich rozsudkov Štátneho súdu v Bratislave z 21. mája 1949 a v spojitosti s nimi aj rozsudkov Najvyššieho súdu v Prahe zo 16. septembra 1950 aj Ing. Vojtech Kelle, Anna Ehnová rod. Tomanová, Ľubomír Danko, Jozef Brúdera, Terézia Brúderová, Ivan Ďurkovič a Vojtech Cipka. AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann. *Rozsudok v mene republiky. Bratislava, 20. september 1973, s. 1.*

101 AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann. *Rozsudok v mene republiky. Bratislava, 20. september 1973, s. 3.*

102 AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann. *Rozsudok v mene republiky. Bratislava, 20. september 1973, s. 2-3.*

súdu Or III 22/49 zo dňa 21.5.1949 a v spojitosti s ním aj rozsudok Najvyššieho súdu v Prahe sp. Zn. To 243/49 zo dňa 16.9.1950 ohľadne Ing. Vojtecha Kelleho, Anna Ehnovej, rod. Tomanová, Lubomíra Danku, Jozefa Brúdera, Terézie Brúderovej, Ivana Ďurkoviča, Vojtech Cipku v celom rozsahu, pričom u obv. Lubomíra Danku sa prihlada k ust. §16 ods. 2 z. č. 82/23 Zb. Rovnako sa zrušujú obidva citované rozsudky ohľadne Rafaela Gregora Lexmanna, v tej časti, pokiaľ bol uznaný vinným zo zločinu vojenskej zrady podľa §6 č. 2 ods. 3 zák. č. 50/23 Zb. a zároveň sa ohľadne menovaného zrušuje celý výrok o treste. Zároveň sa zrušujú všetky rozhodnutia obsahové na zrušujúcu časť citovaných rozsudkov nadväzujúce.“¹⁰³

Senát krajského súdu ďalej uznal pátra Rafaela vinným zo zločinu neoprávneného opustenia republiky, začo ho odsúdil na trest odňatia slobody v trvaní 18 mesiacov, ktorý si mal odpykať v prvej nápravnovýchovnej skupine.¹⁰⁴ Nakoľko si za spáchaný trestný čin, z ktorého ho krajský súd uznal vinným, už odpykal v súvislosti s odsudzujúcimi rozsudkami Štátneho súdu v Bratislave a Najvyššieho súdu v Prahe a zároveň sa na neho vzťahovala amnestia prezidenta republiky z 9. mája 1968, trestné stíhanie voči jeho osobe bolo zastavené.

Prvý pokus pátra Rafaela o súdnú rehabilitáciu bol teda úspešný len z polovice. Úplnú súdnú rehabilitáciu sa pátrovi Rafaelovi podarilo dosiahnuť až po páde komunistického režimu v Československu, na základe zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii. Jeho meno bolo definitívne očistené uznesením Krajského súdu v Bratislave z 28. augusta 1990. Senát krajského súdu, ktorému v uvedený deň predsedala JUDr. Alžbeta Horváthová, na svojom neverejnom zasadaní zrušil rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 20. septembra 1973, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia, obsahovo na neho nadväzujúce a s definitívnou platnosťou zastavil trestné stíhanie, vedené voči pátrovi Rafaelovi vo veci pokusu z trestného činu nezákonného opustenia republiky.¹⁰⁵

Pokusy o získanie štátneho súhlasu na vykonávanie kňazskej služby v období totality

Po odpykaní výkonu trestu a zaradení do bežného civilného života sa páter Rafael viackrát snažil získať štátny súhlas na vykonávanie verejnej duchovnej služby. V roku 1957 adresoval v predmetnej záležitosti žiadosť na Krajský národný výbor – odbor pre veci cirkevné v Bratislave. Prosil v nej o udelenie povolenia na vykonávanie funkcie pomocného duchovného vo farnosti Nové Košariská (dnes Dunajská Lužná). Už skôr totiž dostal povolenie na duchovnú starostlivosť o rehoľné sestry dominikánky, ktoré pracovali v kalmetizačnom ústave v Novej Lipnici, vzdialenej od Nových Košarísk¹⁰⁶ necelé 3 kilometre. Do ústavu chodieval páter Rafael každú nedelu. Rada Krajského národného výboru – odbor pre veci cirkevné v Bratislave, zaujala k jeho žiadosti 20. marca 1957 negatívne stanovisko. Neudelenie povolenia na vykonávanie funkcie pomocného duchovného odôvodnila tým, že ide o verejnú duchovnú službu, na rozdiel o neverejnej, ktorú vykonával pre rehoľné sestry v Novej Lipnici. K verejnej službe je potrebný zásadný štátny súhlas Povereníctva školstva a kultúry – odboru pre veci cirkevné v Bratislave. Ten však páter Rafael nemal, preto funkciu pomocného duchovného vykonávať nemohol.¹⁰⁷

Získať štátny súhlas na vykonávanie verejnej duchovnej služby sa pátrovi Rafaelovi podarilo až v roku 1983, v čase, keď už bol na dôchodku. V zmysle súhlasu udeleného 19. októbra 1983 Okresným národným výborom Bratislava – vidiek, bol páter Rafael 1. januára 1984 ustanovený do funkcie duchovného správca Charitného domu rehoľných sestier dominikánok, ktorý sa medzičasom vybudoval v Dunajskej Lužnej. Do funkcie duchovného správca ho menoval generálny riaditeľ Ústrednej Charity na Slovensku, Dr. Ladislav Belás.¹⁰⁸ Úlohou pátra Rafaela bolo moderovanie duchovného života rehoľných sestier, slúženie bohoslužby, spovedanie, vedenie pobožností a duchovných kolokvií a pod. V tejto duchovnej službe zotrval až do pádu totalitného režimu v Československu.

Život po revolúcii

Po páde komunistického režimu bol páter Rafael v roku 1990 menovaný prvým priorom dominikánskeho

103 AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann. *Rozsudok v mene republiky*. Bratislava, 20. september 1973, s. 1.

104 AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann. *Rozsudok v mene republiky*. Bratislava, 20. september 1973, s. 2.

105 AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann. *Uznesenie Krajského súdu v Bratislave vo veci súdnej rehabilitácie Gregora Rafaela Lexmana*. Bratislava, 28. augusta 1990.

106 Obce Nová Lipnica a Nové Košariská sa v roku 1974 zjednotili s obcou Jánošíková a vytvorili spoločnú obec Dunajská Lužná. (A.L.)

107 AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann. *Odpis rozhodnutia o neudelení štátneho súhlasu pre Gregora Lexmana*. Bratislava, 20. marec 1957.

108 AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann. *Dp. Gregor Rafael Lexmann. Ustanovenie do funkcie duch. správcu*. Bratislava, 1. január 1984.

konventu v Bratislave na Kalvárii. Od roku 1994 pôsobil v konvente v Košiciach, od roku 1998 v konvente vo Zvolene a od roku 2001 opäť v Košiciach, kde 29. apríla 2004 dožil svoj bohatý a plodný život. Posledná rozlúčka s pátronom Rafaelom sa uskutočnila 3. mája 2004 na cintoríne sv. Rozálie v Košiciach, kde je aj pochovaný.¹⁰⁹ Pohrebné obrady vykonal vtedajší pomocný košický biskup, Mons. Bernard Bober.

Recenzent: RNDr. Mgr. Dominik Roman Letz, OP, PhD.

---

¹⁰⁹ Páter Rafael Gregor Lexmann, OP – jeden z trenčianskych dominikánov. In: *Trenčan*. [online]. [cit.2012-09-30]. Dostupné na internete: <<http://www.trencan.ic.cz/0032-Dominikani.html>>.

Vážený súdruh kádrovník !

U nás na SAV - súbor pracovísk V. sekcia na Tolstého ul.č.10 pracuje jeden zamestnanec menom Lexman, ktorý má takuto prítomnosť a minulosť: Býv. jeho zamestnanie kym ho nezavreli pre krádež a utiek za hranice bolo rim. kat. farár a podvodník. "avretý bol asi 9 rokov preto, že pokradol cirkevné zlato a chcel s nimi utieť za hranice. "epodarilo sa mu to, lebo ho chytili a zavreli. Podľa jeho charakteru a oddanosti i nášmu zriadeniu Vás uistujem, že keď bude môcť tak našim autom ujde za hranice.

Celé Slovensko to vedelo len SAV v dobe prijímania a kádrovania menovaného to nevedelo alebo úmyselne to nechcelo vedieť.

Ked som s nim bol v lete t.r. na služobnej ceste v Košiciach, videl som tam výstavku NB, ktorá znázorňovala a ukazovala prefíkaných a zákerných nepriateľov pracujúceho ľudu a nášho štátu. Prekvapilo me, keď som medzi týmito nepriateľmi nešiel i fotografiu nášho zamestnanca Lexmana, ktorý držal v rukách veľké balíky ukradnutého zlata a chcel s ním utieť za-hranice. Habil som sa sám seba, že i takýchto ľudí máme u nás zamestnaných ako šoférov, ktorým sa dáva možnosť, aby na ľestných častých služobných cestách po Slovensku mali možnosť podávať ľudu čerstvé nepravdivé informačné zprávy " slobodnej Evropy " / napr. počsa udalostí v Maďarsku, pri zakladaní JRD a iné / ako aj rôznym nepriateľom nášho štátu po celom Slovensku, ktorých dnes ešte veľmi mnoho máme. Pre informáciu uvádzam, že keď s nim cestujem autom na služobnú cestu po rôznych dedinách sa zastavuje u známych a na fárnostiach i sústredené radové sestry posilňuje a obveseluje. Chválil sa, že i svätú omšu takmer každú nedelu im slúži a cestou vykonáva na čierne našim dodávkovým autom, lebo vraj má mnoho benzínu ušetreného. Ako vidieť máme veľmi dobrých odborníkov a znalcov aká je km spotreba benzínu nášho auta a ešte lepších vedúcich, ktorí nevedia kedy a kadial' nám auto behá. Možno, že náš nový skladník tiež farár bude jedna ruka s nim a hospodáriť sa bude u nás po kresťanský. Ešte viacej ma prekvapuje záležitosť, že údajne náš šofér Lexman našim autom PI 11-30 počas októbrových udalostí v Maďarsku v roku 1956 previezol za fotografický aparát ž neznámych chlapov z Komárna do Petržalky / vnocí / , aby ušli pred spravodlivým trestom do Rakúska. Vyhodruje sa, že on má všetko v rukách od svojho šéfa počnúc lebo auto, ženy, pijatika a rodinkárstvo dnes víťazia a ž on vie komu čo patrí. Na SAV je tomu skutočne tak ale myslím, že to dlho nebude. Toto Vám dávam na vedomie s tým, aby ste záležitosť lepšie prešetril a nedával nám na služobné cesty šoféra a lotra, nepriateľa pracujúceho ľudu.

"Zma" Zamestnanec SAV.

Príloha 1 Prvý anonymný list podaný na Rafaela Lexmanna OP počas jeho pôsobenia v Slovenskej akadémii vied.¹¹⁰

110 AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann.

Vážený súdruh kádrovník !

Neviem si predstaviť, prečo tak silne podráždil anonymný dopis písaný mnou na dostojsného pána Lexmana nášho dr. Dzurku, vedúceho V. sekcie SAV. Vyhráža, že nám ukáže kádrovú politiku až nám z toho bude zle, ale to si neuvedomuje, že budeme si myslieť, že trafená hus zagágala. Sám Lexman raz v podnapitom stave priznal a hovoril, že keď nie dobré víno, dve krásne oči a vábivé telo ženské, tak on t.j. Lexman nikdy nie je zamestnancom SAV a ďalej dodal " Však mi sa modlíme denne za dobrých ľudí a komunistov čoskoro čerti zoberú ".

Veľmi je zamotaný uzol okolo Lexmana ale ja pevne verím, že náš kádrový odbor ho odčuzli, alebo inštitúcia k tomu povolená.

Súdruh kádrovník dávajte pozor na svoje ovečky lebo na akadémii je zvykom, že keď niekto upozorní na podvody, krádež, prostitúciu, kádrové a protištátne závady skoro vždy neoprávnene krky vylomí a páni ďalej volne bačuju a chudobu podvádzajú ako víťazi. Ja by som Vám doporučil, aby ste si po kádrovje stránke lepšie presvietili našich ľudí. Uvidíte, že Vám veľmi mnoho zaujímavých vecí vysekočí na javo a s výsledkom budete prekvapený i s našou ZO-KSS.

Čestť práci !

Váš zamestnanec.

Príloha 2 Druhý anonymný list podaný na Rafaela Lexmanna OP počas jeho pôsobenia v Slovenskej akadémii vied.¹¹¹

¹¹¹ AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann.

Toto rozhodnutie má obdobie právoplatnosti dňa 5. 10. 1990
KRAJSKÝ SUD V BRATISLAVE

2 Rt 11/90

19. X. 1990

Uznesenie

Krajský súd v Bratislave rozhodol na neverejnom zasadnutí konanom dňa 28. 8. 1990 podľa zák. č. 119/1990 o súdnej rehabilitácii

takto:

Ustanovením § 2 ods. 1 písm. b Zák. č. 119/1990 Zb. bol zrušený rozsudok krajského súdu v Bratislave zo dňa 20. 9. 1973 sp. zn. 23/Tr 90/68, ktorým bol obvinený Gregor Rafael Lexman nar. dňa 8. 3. 1910 v Bobote, okr. Bánovce nad Bebravou, bytom Bratislava, Riznerova 4, odsúdený pre pokus trestného činu opustenia republiky podľa § 40 Zák. 231/48 Zb. k trestu odňatia slobody vo výmere 18 mesiacov.

Súčasne boli zrušené všetky ďalšie rozhodnutia obsahovo nadvážujúce a to k dátumu, kedy boli vydané.

Podľa § 2 ods. 2 Zák. 119/1990 Zb. sa trestné stíhanie obvineného Gregora Rafaela Lexmana pre skutok kvalifikovaný ako trestný čin podľa § 40 Zák. 231/48 Zb., ktorého sa mal podľa obžaloby dopustiť tak, že: keď sa mu pri domovej prehliadke podarilo utiečť, rozhodol sa odísť do zahraničia illegálne, ale pri Domažliciach bol bezpečnostnými orgánmi zadržaný,

zastavuje

Odrovodnenie

Ustanovením § 2 ods. 1 písm. b Zák. č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii boli k dátumu vydania zrušené právoplatné odsudzujúce súdne rozhodnutia za trestný čin podľa 40 Zák. 231/48 Zb., ako i všetky ďalšie rozhodnutia obsahovo nadvážujúce.

Príloha 3 Prvá strana uznesenia Krajského súdu v Bratislave o súdnej rehabilitácii Rafaela Lexmanna OP.¹¹²

- 2 -

Podľa § 2 ods. 2 cit. zákona o účasti odsúdeného na súdnej rehabilitácii rozhodne súd aj bez návrhu.

Kedže súd zistil, že odsúdený Gregor Rafael Lexman je v tejto trestnej veci účastný súdnej rehabilitácie, deklaroval, že skoršie súdne rozhodnutia boli zákonom zrušené a trestné stíhanie odsúdeného podľa § 2 ods. 2 cit. zákona zastavil.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu možno podať stažnosť do 3 dní od dňa oznamenia na podpísanom súde. Stažnosť má odkladný účinok.

V Bratislave dňa 28. 8. 1990

Za správnosť vyhotovenia:

JUDr. Alžbeta Horváthová
predseda senátu:

Príloha 4 Druhá strana uznesenia Krajského súdu v Bratislave o súdnej rehabilitácii Rafaela Lexmanna
OP¹¹³

113 AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann.

Príloha 5 Primičný sprievod Rafaela Lexmanna OP v rodnej obci Bobot. Po ľavici Rafaela Lexmanna OP jeho brat Mikuláš Lexmann OP (1935).¹¹⁴

Príloha 6 Primičná sv. omša Rafaela Lexmanna OP v dominikánskom kostole v Košiciach. Vľavo jeho brat Mikuláš Lexmann OP ako manudutor, vpravo páter Manner Unger OP ako diakon (1935).¹¹⁵

114 AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann.

115 AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann.

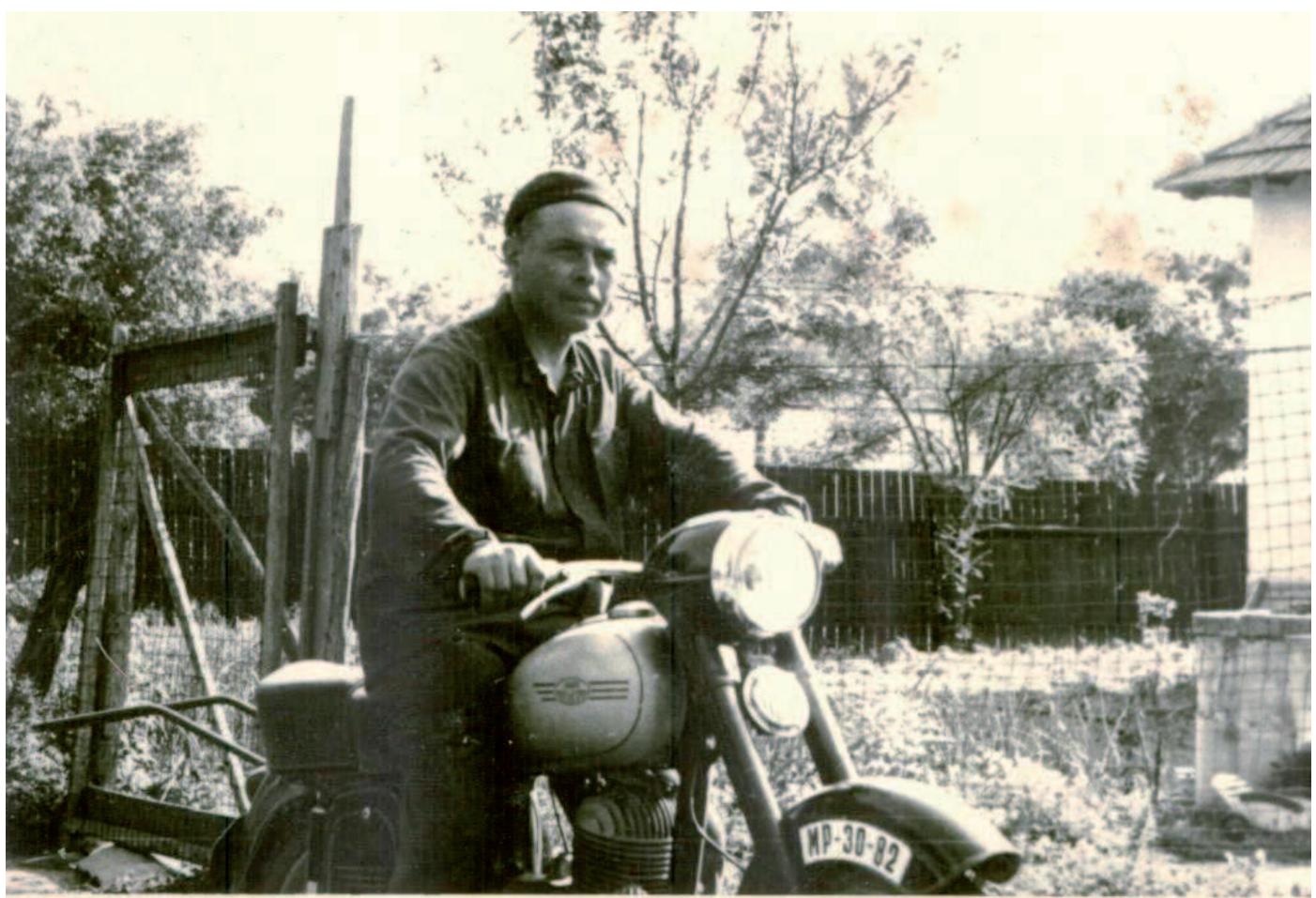
Príloha 7 Rafael Lexmann OP ako poľný kurát pri slúžení sv. omše pre slovenských vojakov na východnom fronte (asi 1943).¹¹⁶

Príloha 8 Rafael Lexmann OP so svojou matkou Máriou (asi 1948).¹¹⁷

116 AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann.

117 AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann.

Príloha 9 Rafael Lexmann OP na motorke v období civilných zamestnaní po prepustení z väzenia (asi 1955).¹¹⁸

Príloha 10 Rafael Lexmann OP zamestnaný ako šofér Slovenskej akadémie vied pri oprave služobného vozidla (asi 1957).¹¹⁹

118 AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann.

119 AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann.

Príloha 11 Rafael Lexmann OP uprostred sestier dominikánok v Dunajskej Lužnej (asi 1988).¹²⁰

Príloha 12 Rafael Lexmann OP uprostred svojich spolubratov pri príležitosti oslav 90. narodenín vo Zvolene (2000).¹²¹

120 AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann.

121 AHPSOP Košice, fond Rafael Lexmann.

PRAMENE A LITERATÚRA

Archívne pramene

Archív Ústavu pamäti národa Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Bratislava.

Archív Ústavu pamäti národa Bratislava, fond KS ZNB S ŠtB Banská Bystrica.

Archivum Historicum Provinciae Slovaciae Ordinis Praedicatorum Košice, fond Rafael Lexmann.

Literatúra

BRABENEC, V.: Pred 60 rokmi prišli do Trenčína dominikáni. Spomienka na trenčianskych dominikánov. In: *Trenčan*. [online]. [cit.2012-09-30]. Dostupné na internete: <<http://www.trencan.ic.cz/0032-Dominikani.html>>.

LETZ, R.: *Odkaz živým : prípad Albert Púčik a spol.* Bratislava : Ústav pamäti národa, 2008. 212 s. ISBN 978-80-89335-09-1.

LETZ, R.: Pohnutý osud pátra Rafaela. In: *Naše svedectvo*, roč. 12, 2011, č. 2, s. 8-13. ISSN 1335-9606.

LETZ, R.: Rozhovor s pátrrom Aquinasom Máriom Gaburom, OP. In: *Proglas*, roč. 9, 1998, č. 3-4, s. 34-38.

LETZ, R.: Dominikáni v ilegalite. In: JAKUBČIN, P. (ed.): Likvidácia reholí a ich život v ilegalite v rokoch 1950 - 1989. Bratislava : ÚPN, 2010, s. 145-169. ISBN 978-80-89335-32-9.

LETZ, R.: Pohnutý osud pátra Rafaela. In: *Informačný portál Konfederácie politických väzňov Slovenska*. [online]. [cit.2012-09-30]. Dostupné na internete: <http://www.kpvs.sk/casopis-02-2011.asp#Portret_cisla>.

LETZ, R. D.: Mikuláš Jozef Lexmann, OP. Pred pána predstúpil so sklonenou hlavou. In: LAGOVÁ, V. (ed.): *Smrť za mrežami*. Prešov : Vydavateľstvo Michala Vaška, 2006, s. 214-234. ISBN 80-7165-570-8.

LETZ, R. D.: Svedectvo utrpenia a vytrvalosti v apoštóláte. Akvinas Juraj Gabura, OP. In: DZURJANIN, S. (ed.): *Život za mrežami*. Prešov : Vydavateľstvo Michala Vaška, 2007, s. 40-65. ISBN 978-80-7165-649-4.

LEXMANN, J.: P. Mikuláš Jozef Lexmann OP. In: *Ruženec*, roč. 17, 2012, č. 10, s. 23-27.

P. Rafael Gregor Lexmann. In: *Informačný portál Českej dominikánskej provincie*. [online]. [cit.2012-09-30]. Dostupné na internete: <<http://www.op.cz/?a=224&b=&id=65>>.

Páter Rafael Gregor Lexmann, OP – jeden z trenčianskych dominikánov. In: *Trenčan*. [online]. [cit.2012-09-30]. Dostupné na internete: <<http://www.trencan.ic.cz/0032-Dominikani.html>>.